

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Posudek disertační práce Mgr. Aleny Venušové

Pracoviště: Ústav romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, PhD.

Oponent: PhDr. Olga Nádvorníková, Ph.D.

Název disertační práce: Aspekt ve verbonominálním predikátu s kategoriálním slovesem

Rozsah práce: 377 stran vč. bibliografie

Odborná literatura pojednávající o vidu a o verbonominálním predikátu je velmi rozsáhlá, avšak propojení obou témat je novátorské a nabízí nové cesty pro výzkum. Práce Mgr. Aleny Venušové se tyto cesty pokouší prozkoumat.

Základní struktura práce je přehledná a systematická – ocenit je třeba zejména úvodní kapitulu, v níž autorka zasvěceně shrnuje dosavadní práce pojednávající o obou aspektech jejího výzkumu: vidu a verbonominálním predikátu. Autorka nejen zasvěceně vystihuje základní přínosy dosavadních výzkumů (např. Gustava Guillaumea na str. 19), ale je schopna k nim zaujmout i kritický postoj (např. na str. 47 nebo 24). (U gramatiky *Le Bon usage* by ale bylo vhodné citovat oba autory, protože v roce 2008 byl Maurice Grevisse již po smrti.) Autorka se rovněž celkem zdařile vyrovnává s terminologickým bludištěm, které zejm. práce o vidu představují. Ze zásadních prací o vidu postrádám v uvedeném přehledu např. *Aspectual Issues (Studies on Time and Quantity)* od Henka Verkuyla (1994) – autor zde pojednává o mnohých tématech relevantních pro tuto práci, např. o rozdílu mezi francouzským imparfait a passé simple nebo o roli kvantifikace komplementů. Pro klasifikaci sloves z hlediska lexikálního aspektu by pak bylo možné s výhodou využít metodologie představené v Klein (1994) - zero-, one-, two-state verbs. Tato klasifikace je založena na kontrastu časových přechodů (*temporal contrasts*) z jedné situace do druhé (*the door is open - the door is closed - to close a door*); podobně jako u Daneše, je ale jemnější a přesnější.

V úvodu své práce (na str. 11) autorka představuje výzkumné otázky, na něž má být její práce zaměřena; za hlavní metodu si určuje excerpci korpusového materiálu (zejm. z paralelního korpusu InterCorp, ale také z jednojazyčného webového korpusu frWac) a elicitaci rodilých mluvčích. Na základě teoretické části práce si pak autorka stanovuje jako hlavní princip svých analýz systematickou aplikaci jazykových testů a zohledňování kontextu celé věty. Tento přístup se autorce daří dodržovat, a tak jsou analýzy příkladů představené v práci velmi jemné (srov. např. na str. 263). V úvahu je bráno velké množství faktorů – gramatický aspekt kategoriálního slovesa, determinace predikativního jména, jeho počitatelnost aj. Nesouhlasím však s vyhodnocením testu přerušení telické situace při srovnání jména *accouchement* (str. 168) a *traduction* (str. 169): stejně jako u jména *enregistrement* je možné konstatovat, že kniha byla částečně přeložena.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Jemnost a podrobnost analýz je zároveň potenciální slabinou práce: není jasné, do jaké míry jsou uvedená konstatování platná pouze pro daná jednotlivá jména, a do jaké míry jsou generalizovatelná. Např. v kapitole 4.1.1 se analýzy postupně zkracují na krátké komentáře k výčtu příkladů excerpovaných především z korpusu InterCorp. Generalizaci výsledků by umožnilo např. posílení vzájemného srovnání mezi analyzovanými jmény, ale zejména alespoň částečný pokus o kvantifikaci výstupů předkládaných analýz – ať již založených na korpusu, nebo na testování rodilých mluvčích. Přínosem by bylo třeba i jen systematické shrnutí fungování analyzovaných faktorů u jednotlivých jmen v závěru příslušné kapitoly – výstupy analýzy by tak bylo možné přehledně prezentovat a jednoznačně ukázat hlavní pozorované tendence. Pokusem o systematizaci je např. Tabulka 15 (str. 179-182), úvodní shrnující Obrázek 10 je však nečitelný. Následující analýzy jednotlivých (jak autorka sama uvádí na str. 177) náhodně vybraných jmen (*fouille, révélation, enregistrement*, atd.) však opět neposkytují dostatečný materiál pro generalizaci výsledků. Náhodný výběr jmen navíc může působit další omezení – např. jak autorka sama konstatuje, archaičnost a odbornost jména *emblavage* omezuje jeho testovatelnost (str. 191). Podobně není jasný princip výběru slov v kapitole 4.1.1 (*plagiat, brocante, prêt, imitation* atd.) – jaké kategorie přesně tato slova reprezentují? jaké jednoznačné (kvantifikovatelné) tendence vykazují? Jak může výsledek testů ovlivnit jejich frekvence? (např. u *bruit* a *vacarme* na str. 278-280).

Některé potenciálně zajímavé rozdíly pak autorka ponechává bez komentáře – např. rozdíl mezi *faire du prêt* a *faire des prêts* na str. 272. Nejasný je rovněž výběr jmen v kapitole 4.2.3 – např. jak často je u jména *déménagement* vyjádřený endpoint, tedy cílová destinace, klíčová podle Jackendoffa? není obvyklejší vyjádření objektu nebo patiensu? Naopak v kapitole 4.1.2 se objevují velmi zdařilá uplatnění systematického výběru jmen podle konkrétní konstrukce, do které vstupují (např. *un acte de* + NOM nebo *une séance de* + NOM).

Kromě výše uvedeného nedostatku generalizace a kvantifikace výsledků analýz považuji za jedno z hlavních metodologických omezení předkládaného výzkumu výběr použitého korpusu a jeho využití. Většina analyzovaných příkladů byla převzata z paralelního korpusu InterCorp; autorka vždy uvádí francouzskou verzi a odpovídající segment v češtině. Na několika místech své práce autorka explicitně uvádí, že jejím cílem není ani kontrastivní francouzsko-česká analýza, ani komentář překladu (např. v pozn. 229 na str. 240). Volba paralelního korpusu proto není jasná – základní výhodou tohoto typu korpusu je právě možnost kontrastivní analýzy paralelních konkordancí; jejich vyloučením však o to více vyniknou metodologické nevýhody tohoto typu korpusu:

InterCorp není reprezentativním korpusem ani pokud jde o složení, ani pokud jde o rozsah. Zastoupení beletrie a publicistiky je minoritní; dominantní jsou právní texty EU (*Acquis communautaire*) a zejm. filmové titulky (*Subtitles*). Nevýhodou těchto souborů textů je jednak problematická kvalita překladu (u titulků), jednak nemožnost určit směr překladu – a jak ukazují současné korpusově-translatologické výzkumy, překladový jazyk může být velmi odlišný od jazyka ne-překladového, autentického (viz např. nově Chlumská 2017). Z tohoto důvodu je nešťastné, že autorka při uvádění a analýze příkladů z InterCorpu vůbec nebere

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav románských studií

v úvahu ani typ textu, ani zdrojový jazyk. (Kromě toho by bylo vhodné uvést, jaká verze korpusu byla pro výzkum použita – nejnovější verze 10?) Bez údajů o zdrojovém textu např. zanikne, že většina příkladů spojení s predikativním jménem *retenué* (str. 206-212) pochází z románů o Harry Potterovi, tedy z překladů z angličtiny. Podobně oba příklady obsahující jméno *guérison* (na str. 214) pocházejí z Bible.

Navzdory výše uvedeným výhradám je předkládaná práce velmi podnětným a komplexním přínosem k výzkumu fungování vidu ve verbonominálních konstrukcích. Po formální i věcné stránce splňuje požadavky kladené na disertační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Hostivicích, dne 20. 8. 2018

PhDr. Olga Nádvorníková, Ph.D.